

CYNGOR YMGYNGHOROL SEFYDLOG (CYS)

Cofnodion y cyfarfod hybrid a gynhaliwyd ar 9 Gorffennaf 2026

YN BRESENNOL: Y Cynghorydd Non Dafydd (Cadeirydd)

Yr Awdurdod Addysg

Y Cynghorydd Gwilym O Jones, Dylan Rees, Keith Roberts

Yr Enwadau Crefyddol

Mrs Collette Owens (Yr Eglwys Gatholig)
Y Parchedig Neil Ridings (Yr Eglwys yng Nghymru)
Dr Alun Thomas (Undeb Annibynwyr Cymru)

Cynrychiolwyr Athrawon

Mrs Mefys Jones-Edwards (Ysgol Syr Thomas Jones, Amlwch)

Cynrychiolydd Anghrefyddol

Sarah Lloyd (Dyneiddwyr y DU)

WRTH LAW:

Mr Owen T Davies (Uwch Reolwr, Sector Cynradd, Gwasanaeth Addysg) (Clerc i'r CYS)
Mr Rhys Williams (Arweinydd Strategol, Sector Cynradd, Addysg)
Mr Phil Lord (Ymgynghorydd Annibynnol Crefydd Gwerthoedd a Moeseg)
Mrs Shirley Cooke (Swyddog Pwyllgorau)

HEFYD YN BRESENNOL:

Anna Silver (Swyddog Addysg, Bwrdd Dirprwyon Iddewon Prydain)

YMDDIHEURIADAU:

Y Cynghorydd Arfon Wyn (Is-gadeirydd)
Y Parchedig Deborah Stammers (Undeb Bedyddwyr Cymru)
Mrs Manon Morris-Williams (Ysgol Santes Dwynwen)
Mr Owain Roberts (Ysgol Cybi)
Mr Rheinallt Thomas (Aelod Cyfetholedig)
Y Cyfarwyddwr Addysg, Sgiliau a Phobl Ifanc

Croesawodd y Cadeirydd bawb i'r cyfarfod, yn enwedig Dr Alun Thomas a oedd yn mynychu am y tro cyntaf. Dr Alun Thomas yw cynrychioli newydd Undeb Annibynwyr Cymru ar y CYS.

1. DATGAN DIDDORDEB

Ni dderbyniwyd yr un datganiad o ddiddordeb.

2. COFNODION

Cyflwynwyd cofnodion drafft cyfarfod blaenorol y CYS a gynhaliwyd ar 10 Chwefror 2026 a chadarnhawyd eu bod yn gywir, yn amodol ar y canlynol: -

Materion yn codi o'r cofnodion: -

- Adroddodd y Cadeirydd ei bod wedi siarad â Phennaeth y Gwasanaethau Democrataidd ynglŷn â phenodi aelod etholedig i'r sedd wag ar y CYS. Mae Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd wedi cadarnhau y bydd aelodaeth y gwahanol bwyllgorau'n cael ei adolygu yn dilyn yr is-etholiad ym Mro'r Llynnoedd y mis hwn.
- Cadarnhaodd Clerc y CYS bod hyfforddiant HMS wedi cael ei gynnal, a bod rhagor o sesiynau ar y gweill.
- Cadarnhaodd yr Ymgynghorydd CGM ei fod wedi anfon Canllawiau i ysgolion a darparu llythyr enghreifftiol i Benaethiaid ar hawl rhieni i dynnu eu plant o wersi CGM.
- Adroddodd yr Ymgynghorydd CGM mai Anna Silver o Fwrdd Dirprwyon Iddewon Prydain ac nid Nathan Abrams fydd yn rhoi'r cyflwyniad ar Ddysgu Iddewiaeth yn y cyfarfod heddiw.

3. CYMDEITHAS CYSAGau CYMRU (CCYSAGauC)

Cyflwynwyd cofnodion drafft cyfarfod CCYSAGauC a gynhaliwyd yng Nghaerdydd ar 19 Mawrth 2026 er gwybodaeth yn unig.

Cyfeiriodd yr Ymgynghorydd CGM at Eitem 9 yn y cofnodion, sy'n trafod y pryderon a godwyd yn gysylltiedig â'r cwrs TGAU oherwydd y llwyth gwaith i athrawon, y disgwyliadau ar ddygwyr ac Asesiadau Di-arholiad. Adroddodd ei fod wedi ysgrifennu at Cymwysterau yng Nghymru a CBAC yn mynegi pryderon Penaethiaid Adrannau CGM ar yr Ynys ynglŷn ag addasrwydd y cwrs. Ymateb CBAC oedd caniatáu i athrawon gyflwyno themâu yn hwyr er mwyn rhoi mwy o amser iddynt baratoi ar gyfer yr Asesiadau Di-arholiad. Amlygwyd bod y dyddiad cau i ysgolion ar gyfer cyflwyno eu Hasesiadau Di-arholiad i CBAC wedi cael ei ymestyn chwe wythnos hyd at ddiwedd mis Ebrill neu ddechrau mis Mai. Adroddodd yr Ymgynghorydd CGM bod Cymwysterau yng Nghymru yn ymwybodol bod CCYSAGauC yn awyddus i gael cymhwysr yng Nghymru sy'n cwrdd â'r gofynion statudol.

Dywedodd yr athrawes uwchradd sy'n aelod o'r CYS ei bod wedi cwrdd â dau gynrychiolydd o CBAC yn ddiweddar, a'i bod wedi gofyn am eu barn ar y cwrs TGAU newydd. Amlygodd y pwyntiau a ganlyn yn sgil y cyfarfod hwnnw:-

- Mae'r cwrs TGAU yn drwm iawn. Unwaith y mae'r Asesiadau Di-arholiad wedi cael eu cwblhau ym mlwyddyn 10, nid oes digon o amser i athrawon baratoi'r disgyblion ar gyfer yr etholiad.
- Nododd yr athrawes hefyd nad oedd CBAC wedi cynnwys yr Amcanion Asesu yn y papur arholiad fel ag yr oeddent wedi'i gytuno, ac o ganlyniad roedd disgyblion yn ddigalon iawn ar ôl yr arholiad.
- Nid oedd y ddogfen 'cwestiwn ac ateb' wedi'i chynnwys yn y papur arholiad chwaith, er bod CBAC wedi dweud y byddai. Mae'r athrawes wedi codi hyn gyda CBAC, ac yn eu hymateb maent yn nodi na fydd y ddogfen gael ei chynnwys yn y papur

arholiad, yn unol â phynciau eraill.

- Mae athrawon eraill ar yr ynys wedi cwyno am yr Amcanion Asesu, ac mae'r cwynion hyn wedi cael eu hanfon ymlaen i CBAC.
- Amlygwyd na fydd cynnwys y cwrs yn newid, ond mae CBAC wedi gwrandao ar y pryderon a godwyd yn gysylltiedig â'r Asesiadau Di-arholiad.
- Mae CBAC eisoes wedi rhannu'r cwestiynau ar gyfer Blwyddyn 10 ac 11 y flwyddyn nesaf er mwyn rhoi mwy o amser i athrawon baratoi.
- Bydd CBAC yn cadw at yr un 2 bwnc ar gyfer Blwyddyn 10 ac 11 ac felly bydd modd ailddedfnyddio deunyddiau'r flwyddyn nesaf.
- Mae CBAC wedi derbyn bod angen darparu deunyddiau ynghynt.
- Cynhelir cwrs wyneb yn wyneb yn Llandudno ar 23 Tachwedd, sy'n gwrthdaro â bwriad yr athrawes i gyflwyno'r Asesiadau Di-arholiad ym mis Medi.

Adroddodd yr Ymgynghorydd CGM y bydd y Rhwydwaith Penaethiaid Adrannau Uwchradd yn cwrdd Ddydd Iau, 24 Medi i drafod yr Asesiadau Di-arholiad yn bennaf.

Mynegwyd pryder nad yw ysgolion yn derbyn adnoddau arholiad yn ddigon buan. Cytunodd y CYS i godi'r mater gyda CBAC. Yn gysylltiedig â mater arall, gofynnodd yr athrawes i'r CYS ymyrryd a gofyn i CBAC dynnu'r wybodaeth ar y wefan ynglŷn â'r Amcanion Asesu.

PENDERFYNWYD: -

- **Nodi'r wybodaeth a gyflwynwyd.**
- **Bod Clerc y CYS yn ysgrifennu at CBAC i fynegi pryder y CYS nad yw'r adnoddau dysgu ar gael i ysgolion yn gynt.**
- **Bod Clerc y CYS yn gofyn i CBAC dynnu ei amcanion asesu oddi ar y wefan ar unwaith.**

4. DYSGU IDDEWIAETH – ADNODDAU AR GYFER YSGOLION

Rhoddodd Anna Silver, Swyddog Addysg Bwrdd Dirprwyon Iddewon Prydain gyflwyniad PowerPoint i'r CYS. Dywedodd bod adnoddau bellach ar gael yn y Gymraeg i gefnogi gwersi CGM.

Rhoddodd y Swyddog Addysg grynoded o'r modd y mae'r Bwrdd yn cynrychioli cymunedau Iddewig amrywiol y DU mewn ffordd ddemocrataidd.

Cyfeiriwyd at yr Arddangosfa Profiad Bywyd teithiol, sy'n cynnwys 18 baner ac 8 bocs o arteffactau a ddefnyddir gan y Bwrdd i ddysgu am Iddewiaeth. Mae'n arddangosfa yn rhyngweithiol, ac mae'r plant yn cael cyfle i afael mewn arteffactau yn gysylltiedig â'r bywyd Iddewig.

Mae'r baneri'n cynrychioli amrywiaeth ar draws y gymuned Iddewig ac maent yn cynnwys arddangosfeydd gweledol a daearyddol i chwalu rhagfarnau. Maent yn cyfeirio at y prif wyliau Iddewig, digwyddiadau cylch bywyd a thraddodiadau. Mae baner newydd wedi cael ei chyflwyno'n ddiweddar sy'n trafod hanes yr Iddewon ym Mhrydain a Gwrth-semitiaeth.

Eglurodd y Swyddog Addysg bod yr arddangosfa'n cael ei chadw yn Synagog Caerdydd a bod modd i ysgolion ei benthyl. Mae adnoddau ar-lein ar fywyd Iddewig

hefyd ar gael. Maent yn addas i blant uwchradd.

Diolchodd y Cadeirydd i Anna Silver am ei chyflwyniad diddorol.

PENDERFYNWYD nodi'r wybodaeth a gyflwynwyd.

5. GWELLA YSGOLION AC YNYS MÔN

Rhoddodd yr Arweinydd Strategol, Sector Cynradd gyflwyniad PowerPoint a oedd y rhoi trosolwg o'r Canllawiau Gwella Ysgolion Cenedlaethol. Adroddodd bod y canllawiau wedi cael eu cyhoeddi ar ffurf drafft yn 2022.

Cyfeiriodd yr Arweinydd Strategol at nodau ac amcanion y canllawiau, i godi ymwybyddiaeth y CYS ynglyn â'u cynnwys a'r disgwyliadau ar ysgolion. Eglurodd bod gan y Gwasanaeth Dysgu strwythur newydd, a bod cyfrifoldebau'r Cyngor wedi newid.

Nodwyd nad yw ysgolion bellach yn canolbwyntio ar gategoreiddio a data a chanlyniadau. Rôl y Gwasanaeth Dysgu yw cefnogi ysgolion i ofyn cwestiynau a'u hannog i gydweithio i ddatblygu cymunedau dysgu; herio a chefnogi ei gilydd; gwella ymhellach, i sicrhau'r addysg gorau posib i ddisgyblion. O ran atebolrwydd, mae'r Awdurdod yn gweithredu drwy ymyrryd yn gynnar.

Nodwyd mai gweledigaeth y Cyngor yw datblygu cydweithio, dysgu proffesiynol, a bod yn gyfrifol am lwyddiant pob plentyn. Rhaid cael diwylliant effeithiol lle gall ysgolion ddysgu gyda'i gilydd ac oddi wrth ei gilydd, lle mae arweinyddiaeth yn cael ei rannu a lle mae ymarferwyr yn cael eu cefnogi i ddatblygu. Mae'r Gwasanaeth Dysgu'n gweithredu fel hwylusydd strategol ar gyfer datblygu ar bob lefel.

PENDERFYNWYD nodi cynnwys yr adroddiad.

6. DIWEDDARIAD AR Y CYMORTH SYDD AR GAEL I YSGOLION

Rhoddodd yr Ymgynghorydd CGM Annibynnol gyflwyniad i Benaethiaid yn ystod diwrnod HMS ar 20 Mawrth 2026, i'w hatgoffa bod y Maes Lafur Cytûn yn statudol a bod rhaid ei adolygu pob 5 mlynedd ac y bydd rhaid gwneud hynny yn 2027. Adroddodd bod rhaid i ysgolion fod yn ymwybodol bod mymryn o newid wedi bod i'r ddeddfwriaeth yn gysylltiedig â CGM a bod y pwnc mewn gwahanol gategori i bynciau eraill yn y Cwricwlwm i Gymru.

Adroddodd yr Ymgynghorydd CGM ei fod wedi darparu sesiwn hyfforddi penodol i Benaethiaid CGM, lle rhoddwyd pwyslais ar gael gafael ar ddeunyddiau ar gyfer ysgolion yn ôl y galw.

Nodwyd bod y Rhwydwaith Penaethiaid Adrannau CGM Uwchradd wedi cwrdd yn ddiweddar a bod y cyfarfod hwnnw wedi bod yn llwyddiannus iawn. Cynhelir y cyfarfod nesaf ym mis Medi a bydd cyfle i ysgolion drafod yr Asesiadau Di-arholiad a'r TGAU newydd.

Amlygwyd pwysigrwydd hwyluso deialog broffesiynol rhwng athrawon CGM, gan fod CGM yn bwnc penodol. Mae'r Awdurdod Lleol yn cefnogi ysgolion drwy annog athrawon CGM ym mhob ysgol i gydweithio gyda'i gilydd a gyda phobl gyffelyb ar y

cwricwlwm. Nodwyd bod yr holl athrawon CGM ar Ynys Môn yn athrawon CGM proffesiynol.

PENDERFYNWYD nodi cynnwys yr adroddiad.

7. DIWEDDARIADAU ESTYN

- a) Rhoddodd yr Ymgynghorydd CGM grynodedb o ganfyddiadau Estyn ar y maes CGM. Nododd bod adroddiadau Estyn yn hepgor pynciau os nad oes unrhyw bryderon ac felly nid oes llawer iawn o sylwadau'n cael eu gwneud ynglyn â CGM, addoli ar y cyd a materion ysbrydol mewn ysgolion. Mae Estyn yn adrodd ar faterion dim ond pan fo pryder.
- b) Nodwyd bod Estyn wedi crynhoi ei ganfyddiadau ar y Dyniaethau yn ei Adroddiad Blynnyddol ar gyfer 2024-25. Adroddodd yr Ymgynghorydd CGM bod adroddiad Estyn yn adroddiad beirniadol iawn, a'i fod yn amlygu 'canlyniadau anrhagweladwy' deddfwriaeth. Nododd bod popeth a ragwelwyd yn sgil dysgu'r Dyniaethau fel pwnc trawsgwricwlaidd wedi digwydd. Mae Daearyddiaeth a CGM wedi colli eu llais, ac mae Estyn wedi adrodd bod Hanes yn cael llawer iawn o sylw. Mynegodd yr Ymgynghorydd CGM bryder ynglyn â diffyg arbenigedd yn yr uwchradd, a bod rhai athrawon yn dysgu CGM er nad ydynt yn arbenigo yn y pwnc.

Nodwyd bod Estyn wedi cyhoeddi 14 o gwestiynau i Adrannau Dyniaethau fyfyrion arnynt. Adroddodd yr Ymgynghorydd CGM bod y Panel Ymgynghorol Cenedlaethol ar gyfer Crefydd, Gwerthoedd a Moeseg (NAPfRVE) wedi ail ysgrifennu'r cwestiynau hyn o safbwynt CGM, ac y dylai ysgolion fod yn ymwybodol o hynny. Mae cwestiynau manylach hefyd wedi cael eu paratoi ar gyfer ysgolion i helpu athrawon gynllunio'n effeithiol ar gyfer y cwricwlwm CGM a hynny'n gysylltiedig â geirfa, pynciau, agweddau dysgu allweddol, edrych ar gynnydd o ran CGM ayb.

PENDERFYNWYD: -

- **Nodi cynnwys yr adroddiad.**
- **Bod Clerc y CYS yn rhannu cwestiynau hunanwerthuso NAPfRVE gydag ysgolion.**

8. UNRHYW FATERION PENODOL I'R CYS

Dim

9. CYFARFOD NESAF:

Cynhelir cyfarfod nesaf y CYS ar 8 Hydref 2026 am 2:00 pm.

Daeth y cyfarfod i ben am 3:25 pm

**Y CYNGHORYDD NON DAFYDD
CADEIRYDD**